

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt V. In raptu, sive contemplatione quæ cum sensuum alienatione
contingit, non inveniri libertatem, neque perfectum iudicium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

Sumenda igitur est contemplationis excellentia, etiam in raptu, ex principio efficienti, interna inquam inspiratione, siue lumine; ita ut quanto lumen fuerit clarius, certius & plenius, ceteris paribus præstantior erit contemplatio. Deinde attendenda est speciem à DEO infusarum nobilitas: nam species intelligibiles nobiliores sunt sensibilibus, & inter illas, quæ per se à DEO iustorum mentibus immittuntur. Inter sensibiles verò similitudines per se infusæ, si quæ sunt in hoc genere, præstantiores sunt aliis, etiam si sint de novo infusæ, aut præexistentes divinitus ordinatæ.

CAPUT V.

In raptu, siue contemplatione quæ cum sensuum alienatione contingit, non invenitur libertas, neque perfectum iudicium.

Raptus siue ecstasis dupliciter potest contingere.

PRÆMITTEMUS pro maiori claritate, raptum siue ecstasim, ut S. Thomas docet 1.2. quest. 29. & 2.2. quest. 175. art. 1. & 2. dupliciter posse contingere. Primo, secundum vim apprehensivam, cum scilicet homo ponitur extra cognitionem sibi propriam & connaturalem; quod tunc contingit, cum alienatus à sensibus ad superiora sublimatur, ut comprehendat ea quæ sunt supra sensum & rationem. Secundo provenire solet ecstasis à vi appetitiva, tunc enim dicitur aliquis ecstasim pati, cum appetitus illius extra se quodammodo vigore sui impetus extens, in alterum quasi transformatur. Et istam ecstasim propter & directè causat aut oritur intentus; illam verò tantum dispositivè, in quantum scilicet facit meditari de re amata. Nunc de ecstasi, quæ in vi apprehensiva contingit, disseremus; de ea quæ ex intentione amoris unicuique siue fructivi contingit, acturi in Libro de unione supernaturali & fructiva.

Vid. Cōment. in mansione 4. Castelli anima cap. 4. splendore 5. Reflexione 3. P. Palthas. S. Caib.

Videtur probabilius in raptu non adesse libertatem nec meritum.

Omnis igitur aliorum sententia, de quibus a nobis plenius auferemus, in raptu (qui cum alienatione à sensibus contingit) nobis probabilius appareat: non invenitur libertas, neque perfectum iudicium, ac ex consequenti neque meritum. Hanc sententiam gravissimam Auctorem docuerunt: in primis D. Augustinus super Genes. ad litteram lib. 12. cap. 14. & seqq. expressè ait, in dormientibus, propter bonam animæ affectionem præcedentem in vigilia, in somniis quædam ejus merita reperiri. Et ponit exemplum de Salomone. Nam etiam, ait, dormiens Salomon sapientiam præposuit omnibus rebus, eamque neglectis ceteris est precatus à Domino: & sicut Scriptura testatur, placuit hoc coram Domino. Et in eod. lib. cap. 14. docet, D. Petrus non obtulisse, quia in illa ecstasi, de qua fit mentio apud Alt. 10. cum præciperet Dominus, ut manducaret animalia immunda, respondit: Nequaquam Domine, quia nunquam manducavi immundum; putans ea ipsa, quæ in disco demonstrabantur, tanquam vera animalia. Et adfert exemplum de dormientibus, arbitantes vera corpora esse similitudines, quas in somniis vident, aut de visione immixta à demonibus in quibus omnibus docet, nihil animæ obesse aut prodesse quidquid tempore alienationis sentiat, sed tantum attendendum esse iudicium, quod post alienationem sit de rebus.

Quibus clarè innuit S. Augustinus, quidquid in alienatione fieri contingit, nec boni nec mali rationem habere. quod non potest esse, nisi ob defectum & earentiam libertatis.

D. Hieronymus eam expressè tenet in Prologo

in Habacuc Tom. 6. ubi sic ait: Qui autem in ecstasi, id est, in raptu loquitur, nec tacere, nec loqui in sua potestate habet. Ita in Prologo in Nahum Propheta ait: Non enim (ait) loquitur in suis sensibus, sed quod prophetat. Idem est visio intelligenti universa, quæ loquitur. Idem affirmat in Prologo in Isaiam.

D. Bernardus apertè in hanc sententiam inclinat, dum Sermon. 2. Ascensionis in fine ait: Alii trahuntur, qui possunt dicere, Trahe me post te. Alii ducuntur, qui dicunt, Introduxit me Rex in cellaria sua. Alii rapiuntur, sicut Apostolus raptus est, ad tertium celum. Et primi quidem felices, secundi feliciores, tertii felicissimi, qui in profundissima DEI misericordia, quasi quodammodo sepulta iam arbitrii potestate, in divitiis gloria in spiritu ardoris rapiuntur. Hæc Bernardus: qui et si Pauli exemplum a dicerat, ipse tamen sentit, neminem in hac vita, etiam ipsum Paulum DEUM vidisse, ut patet ex Sermon. 31. in Cantica, post initium, & idem Bernardus expressè ad Fratres de monte Dei, prope finem.

D. Bonaventura de processu Relig. Process. 7. cap. 18. loquens de his visionibus, assertè eam non esse meritoriam, his verbis: Quia etiam verè sunt (loquitur enim de visionibus divinis) tamen per se meritorie non sunt; & qui multat alia videt, non est melior, & qui nulla, non est minor, sicut est de miraculis aliis. Et in cap. 20. agens de eisdem visionibus, inquit: Aliqui putant esse aliquid magnum, quod in se nullus est meriti. Existimat igitur D. Bonaventura, in raptu tantum esse meritum ex directione præcedenti. Idem expressè & laus in lib. de septem itineribus æterni. Itin. 5. distinct. 5. & 6. ubi probat, raptum, quem ipse appellat superintelluctualem, supra omnem cognitionem intellectus, tam rationis, quam intelligentiæ contingere, hæcque putat esse mentem D. Dionysii, pro qua etiam sententia adducit Abbatem Vercellensem & Licentientem.

Idemque docuit de luminaribus Ecclesiæ Sermon. 2. ubi agens de sapientia nulliformi, & ecstasica, quam nulliformem appellat, quia est operatio lecelestissima, transcendens omnem operationem intellectus, & omnem scientiam, addit: Sola affectiva tunc vigilat, & silentium omnibus aliis potentis imponit, & tunc homo alienatus est à sensibus, & in ecstasi positus audit verba, quæ non licet homini loqui, quia tantum est in affectu.

Denique inter Patres Richardus de S. Victore super illud Plalm. 4. In pace in idipsum, agens de raptu, sic ait: Sicut per somnum exteriorem soporant omnes sensus corporis, sic per hunc de quo loquitur, interioris hominis somnum, exuperantem omnes sensus: simul enim absorbet cogitationem, imaginationem, rationem, memoriam, intelligentiam, &c. Hæc Richardus. Ubi igitur erit iudicium authenticum in raptu, in quo prædicta contingunt?

Et denique Patres ecstasim, siue raptum nunc appellant mortem, Bernardus in Cantica. Sermon. 52. nunc ebrietatem, nunc insaniam, ut videre est apud D. Bonaventuram de processu Relig. cap. 14. & 15. & Richardum ubi supra, & lib. 4. de contemplatione. cap. 16. & ferè omnes Mysticos.

Ex Scholasticis Doctoribus docet hanc sententiam Cajetanus dist. quest. 173. art. 3. ubi probat, veros DEI Prophetas in raptu existentes non prophetare, quod hac ratione confirmat: Quia indecens est, ut illi quos DEVS docet & illuminat ad Ecclesiæ edificatorem, irrationali motu se habeant ad propalandum divina mysteria, ubi per illa verba, irrationali motu, (ut ipsemet declarat) intelligit mentem à sensibus alienatam; quia tunc mentem non utitur ratione, Idem Cajetanus 1. part. qu. 2. art.

art. 11. probat ex doctrina D. Thomæ, in omni alienatione sive raptu, tam in somnis quam in vigilia contingente, non repetiri iudicium perfectum, quamvis reperitur acceptio perfecta.

P. Medina 1. 2. quæst. 28. art. 3. sic ait: Ectasis dicitur infamia, eo quod à proposito & à libertate amoveatur.

Dionysius Carthusianus de laude vite solitaria, art. 36. Mens, inquit, nonnumquam absque suo consensu improvise repente ad contemplationem hanc, & mysticæ Theologia intuitum, raptum & ectasim elevatur pietate DEI immensa, per prævenientem perfringentemque gratiam, misericordissimè eam præveniente, ipsamque apicem affectiva, & verticem intellectiva potentia immediatè tangente, illuminante, & inflammante tam valide, ut imbecillus creatura confestim, & quasi instantaneè defluat, & deficiat à se ipsa, & super se mirabiliter ac gratiosissime transferratur, in tantum ut non queat quamvis velit reverti, reputa libertate arbitrii jam quasi ad horam suspensa atque sopita.

Denique accedat his omnibus Angelici Doctoris auctoritas, qui variis in locis aperiè docet, in raptu non inveniri libertatem. Sed antequam ejus testimonia proferamus, illud oportet præmittere, ex sententia ejusdem, ac D. Augustini infra adducendi, idem esse, iudicium de raptu in somno, ac de raptu in vigilia contingente, cum quis sive dormiens, sive evigilans, divina inspiratione sive illustratione tactus, ad divinorum acceptionem sive contemplationem rapitur. Quare S. Augustinus, & D. Thomas variis in locis, de utriusque generis raptus natura & ratione indiscriminatim pertractant.

Priori igitur loco de raptu, qui in somno prophetico evenire solet, differamus, in quo expresse docet D. Thomas multis in locis, libertatem non inveniri: idemque docet de qualibet alia visione sive revelatione in somnis contingente. Primò 2. 2. quæst. 154. art. 5. ad 3. ita scribit: Apprehensio rationis non ita impeditur in somno sicut ejus iudicium quod perficitur per conversionem ad sensibilia, quæ sunt prima principia cogitationis humane. Et ideo nihil prohibet hominem secundum rationem apprehendere aliquid de novo in dormiendo, vel ex ipsis reliquis præcedentium cogitationum & phantasmatis oblati, vel etiam ex revelatione divina, aut immisione Angeli boni vel mali. Quo in loco hanc doctrinam & distinctionem in revelationibus divinis, nempe iudicii & apprehensionis, laudat & commendat Cajetanus, & mentio quia ex hujus distinctionis ignorantia in hac materia multos contingit errare.

Quare oportet advertere, D. Thomam in visionibus in raptu contingentibus sæpissimè distinguere inter acceptionem & iudicium. Acceptio (quæ alio nomine visio sive contemplatio rei à DEO representata vocatur, si medio divino tamine, elevante intellectum, & per similitudines sive species, vel à DEO infusas, vel ab ipso taliter dispositas, ut id apè representent quod ille revelare decrevit. Iudicium verò illud dicitur, quo intellectus representatam sibi visionem discernit, ac ejus verum sensum percipit. Et licet acceptio nobilis sit, nobilior est tamen iudicium, quo perficitur completæque cognitio. Cum igitur in raptu representatur per similitudines imaginarias divinum aliquid, tunc licet perfecta sit acceptio (quæ ed perfectior ac nobilior solet esse, quod anima abstractior à sensibus invenitur,) iudicium tamen non potest esse perfectum in raptu, quia iudicium intellectus perfectum nequit esse, nisi per conversionem ad sensibilia.

Et hæc est constans & passim repetita D. Thomæ doctrina. Idem 1. 2. quæst. 113. art. 3. ad 2. a. gens de similibus visionibus, inquit: Unde in somno, absque completo motu liberi arbitrii potest intellectus dono sapientiæ illuminari: sicut etiam videmus, quid in dormiendo aliqua hominibus revelantur sicut dicitur Job 33. Quando irruit sopor super homines, & dormiunt in lectulo, tunc aperit aures virorum, & erudiens eos instruit disciplina. Hæc D. Thomas, Quibus testimoniis luce clariùs docet, homines in somnis revelationes & visiones divinas accipere, eisque à DEO instrui, erudiri, & illuminari sine completo usu liberi arbitrii.

Idem ferè docuit 1. part. quæst. 12. art. 11. ubi latissimè Cajetanus ex mente D. Thomæ explicat, qualiter in revelationibus divinis in somno sive in vigilia evenientibus, non repetitur ratiois iudicium, sed tantum apprehensio. Quam distinctionem aperitissimè ipse D. Thomas pluribus in locis explicavit, De verit. quæst. 12. art. 3. ad 1. & ad 2. non minùs expresse, latius tamen docuit ad 1. ubi sic ait: In cognitione duo sunt consideranda, scilicet receptio & iudicium. De receptis quantum ad iudicium, potior est vigilantis cognitio, quia est liberum iudicium, dormientis verò ligatum: sed quantum ad receptionem, cognitio dormientis est potior, quia quiescentibus sensibus, interiores impressiones magis recipiunt, sive sint ex substantiis separatis, sive ex corporibus calestibus. Unde sic potest intelligi Num. 24. de Balaam qui cecidit, scilicet dormiendo, & sic aperiantur oculi ejus. Adhuc in solutione ad 2. (quali non expressisset ad 1.) in somno prophetico proveniente ex substantiis separatis, aut ex DEO, sicut fuit somnium Balaam, non inveniri perfectam iudicium, consequenter addit: In somno igitur ligatis sensibus exterioribus, interiores vires quasi quietæ ab exteriorum sensuum tumultibus, magis percipere possunt interiores impressiones factas in intellectu & imaginatione ex illustratione divina vel Angelica. Sed quia primum principium nostræ cognitionis est sensus, oportet quodammodo resolvere omnia de quibus iudicamus. Et quia in somno ligati sunt sensus, non potest esse perfectum iudicium, nisi quantum ad aliquid, cum homo decipiatur, intendens rerum similitudinibus antiquam rebus ipsis.

Idem repetit de veritat. quæst. 28. art. 3. ad 6. In somno, inquit, potest intellectus converti ad DEVM, non autem liberum arbitrium, vel voluntas. Cujus ratio est, quia ad intellectum duo pertinent, scilicet percipere, & iudicare de perceptis: intellectus autem in dormiendo non impeditur quin aliquid percipiat, vel ex his quæ prius consideravit unde quandoque homo dormiendo syllogizat: vel ex illustratione alicujus substantiæ superioris, ad cuius perceptionem intellectus dormientis est habilior, propter quietem ab actibus sensuum, & præcipue phantasmatis quietatis. Unde dicitur Job 33. Per somnium in visione nocturna, quando sopor solet occupare homines, & dormiunt in lectulo suo, tunc aperit aures virorum, & erudiens eos instruit disciplina. Et ista est causa præcipua, quare in somnis prævidentur futura. Sed perfectum iudicium intellectus non potest esse in dormiendo, eo quod tunc ligatus est sensus, qui est primum principium nostræ cognitionis: iudicium enim fit per resolutionem in principia. Unde de omnibus oportet nos iudicare secundum id quod sensu accipimus, ut dicitur in 3. Cor. & mundi. Idem colligitur ex solutione ad 7. ibidem.

Hæc adeo est perpetua doctrina D. Thomæ, ut nullibi suorum Operum eam non attingat. Quare præter loca ex Summa & Quæstionibus disputatis adducta, celebre est testimonium in 4. dist. 9. quæst. 1. art. 4. quæstionem, 1. ad 2. Mens, inquit,

Quia humana habet duos respectus, unum ad superiora quibus illustratur, alium ad corpus à quo recipit & quod regit. Ex parte illa qua anima à supernis accipit per somnium non ligatur, imò magis libera redditur, quando fit à corporalibus curis magis absoluta: & ideo ex influentia superni luminis aliqua de futuris percipere potest dormiens, quia vigilans scire non potest. Ex parte autem illa qua à corpore recipit, oportet quod ligetur quantum ad ultimum iudicium & completum, ligatus sensibus à quibus eius cognitio initium sumit. Quamvis etiam eius imaginatio non ligetur, quia in mente species rerum ei subministrat.

Speciatim verò quod in somno Salomonis non fuit libertas neque meritum, expressè evidenter docet D. Thomas 2. 2. quæst. 154. art. 5. ad 1. ubi ita inquit: Ad primum dicendum, quod Salomon non meruit in dormiendo sapientiam à DEO, sed fuit signum præcedentis desiderii, propter quod dicitur talis peticio DEO placuisse, ut Augustinus dicit super Genes. ad litteram. Hæc D. Thomas.

Idem docet in 4. distinct. 9. quæst. 1. art. 4. quæstionem. 1. ad primum dicendum, inquit, quod secundum Augustinum Salomonis petitiō in somnis DEO placuit, & remunerationem invenit pro bono desiderio prius habito, non quod tunc in somno meruerit. Ita D. Thomas.

In raptu
divino in
somnia
contingente,
non invenitur
libertas,
neque
meritum
juxta Augustinum
& D.
Thom.

Demum quæst. 28. de verit. ad 6. & 7. eandem clarè & apertè verbi sententiam docuit Ex mente igitur tam D. Thomæ quàm S. Augustini, in raptu divino in somnis contingente, non invenitur libertas neque meritum.

Ratio autem quare in somniis ligatis sensibus non possit reperiri perfectum iudicium, eam assignat D. Thomas de verit. quæst. 12. art. 3. ad 2. ut supra, quia intellectus ibi decipitur, non verè discernens inter res & rerum species, sed potius rerum similitudines pro ipsis rebus accipit, & ideo decipitur, ut infra latius patebit, & expressius probat D. Thomas 1. part. quæst. 84. art. 8.

Unde supposita hac deceptione, quæ ex defectu conversionis ad sensus exteriores in intellectu contingit, fit ut iudicium rationis in omni somno semper sit fallax: & ita in somnis, quantumvis divinis, errat intellectus, rerum imagines pro rebus ipsis iudicans. Et quamvis in somno homo discernat, sicut fecit Salomon, & ratiocinetur, & aliquando cogitet se somnare, & aliquoties discernat inter res & species rerum, non tamen est perfectum iudicium, ut optime docet D. Thomas 1. part. quæst. 84. art. 8, quia, experientia teste, adhuc semper ratio in aliquibus deficit & errat.

Idem
sentit D.
Thom.
de omni
raptu.

Præterea non solum in raptu in somnis eveniente, sed & in omni raptu non inveniri libertatem quantumvis in vigilia contingat, clarè D. Thomas fatetur in Quæstionibus de verit. quæst. 13. art. 1. ubi agens de violentia, quam raptus ex natura sua importat, objicit sibi illud argumentum: DEVS non est causa quare homo fit deterior. Sed bonum hominis est secundum rationem vivere, & voluntariè operari. Ergo cum violentia sit contraria voluntario, & bonum rationis evacuet, videtur quod divinitus non fiat in homine aliqua violenta operatio contra naturam. Huic verò argumento respondet D. Thomas sequentibus verbis: Ad quintum dicendum, quod opus hominis ex hoc quod habet bonitatem meriti, exigit quod sit secundum rationem & voluntatem: sed bonum quod ei confertur in raptu, non est huiusmodi, unde non oportet quod procedat ex voluntate humana, sed sola virtute divina. Hæc ille.

Deinde D. Thomas agens de raptu in communi, sæpè docet, in ipso raptu non reperiri iudicium, (sicut supra dictum est de eo, qui in som-

niis contingit) sed tantum inveniri acceptionem sive contemplationem divinorum. De veritate quæst. 13. art. 3. ad 7. Intelligentia, inquit, nostra, qua divina apprehendimus, quamvis non commisceatur sensibus per viam apprehensionis, commiscetur tamen eis per viam iudicii: & ideo intelligentia à sensibus abstracta dicitur, quando de eis non iudicat, sed solum superius inspicere intendit. Non minus expresse docet idem 2. 2. quæst. 173. art. 3. ubi in corpore intendens probare, quod quando lumen divinum infunditur Prophetis, non sit necessaria abstractio à sensibus, hoc principio ab ipso expressè me repetito, probat, nempe: In nobis perfectum iudicium intellectus habetur per conversionem ad sensibilia, quæ sunt prima nostra cognitionis principia. Et in solutione ad 3. sic ait: Quando mens Prophetæ superiori influxui inclinat ad iudicandum, vel discernendum aliquid circa sensibilia, non fit alienatio à sensibus, sed solum quando elevatur mens ad contemplandum aliqua sublimiora. Et in solutione ad 2. Quando mens Prophetæ intendit in suo actu circa dispositionem vel iudicium sensibilibus, non oportet quod à sensibus abstractatur.

Ratione etiam clarissima demonstratur. Primo. Idem. Quia ideo in somno etiam prophetico non invenitur perfectum iudicium, eo quod stratum in nobis perfectum iudicium habetur per conversionem ad sensus, qui sunt prima nostra cognitionis principia. Unde cum homo abstractus à sensibus (ut docet D. Thomas 2. 2. quæst. 173. art. 3.) nesciat tunc in eo statu discernere inter similitudines rerum & ipsas res, verè decipitur accipiens imagines rerum pro ipsis rebus; mens verò hac deceptione præoccupata, non potest rectum de rebus visis iudicium ferre. Quod autem in visione divina in raptu contingente iustorum & Prophetarum mentes similem patiantur deceptionem, ex Scriptura sacra apertè colligimus. Salomon enim in ipso somno deceptus est, putans se vigilare, cum tamen eo tempore dormiret. Dicitur enim 3. Reg. cap. 3. Igitur vigilavit Salomon, & intellexit, quod esset somnium. Igitur ante vigiliam putabat se non somnare, neque dormire, & ideo decipiebatur, ut rectè ibi dicitur Liranius.

Idem etiam, quod in prophetis somniis, quantum ad iudicium, evigilantibus ad divina per raptum sublevis evenire solet: nam cum Prophetæ, sive viri sancti ad divinas visiones percipiendas rapiuntur, in ipso raptu, quantumvis divinam visionem percipiant, intelligentiam tamen perfectam eorum quæ viderunt, non nisi transactio raptu percipiunt. Et hoc est quod dicitur Daniel. cap. 10. In visione opus est intelligentia: quia non in ipsa visione iudicium, nec intelligentia Prophetis conceditur, nisi eo tempore quo anima est relictuta sensibus, ea potissimum ratione, ut capimus dicere, quia in visione etiam prophetica mens Prophetæ decipitur, similitudines rerum pro ipsis rebus iudicans, ut docet D. Thomas 1. part. quæst. 111. art. 3. ad 4. D. Augustinus Epist. 112. ad Evodium, prope finem, ut plenius ostendimus Capite sequenti. Quod latissime etiam probat idem Augustinus lib. 12. super Genes. cap. 14. 15. 20. 21. & 25. exemplo D. Petri, qui cum in dico animalia illa immunda in visione imaginaria sibi oblata conspiceret, existimavit tunc, illas non animalium similitudines esse, sed animalia vera & relliter existentia: neque visionis intelligentiam nisi peracta visione accepit, quod sine manifesto errore non potest negari: id enim docet Scriptura sacra Act. 16. his verbis: Et dum intra se hæsitaret

Petrus quidnam esset visio quam vidisset, ecce Cornelius, &c. Ex his & ex sequentibus verbis plusquam certo colligitur, D. Petrum sensum visionis in ipsa existentem visione non cognovisse, quod ibi annotavit Glossa & Augustinus ut supra. Et idem evidenter colligitur Actuum 12. ubi Petrus ad se reversus dixit: Nunc scio verum, quia misit Dominus Angelum suum, &c. Nam in illa visione passus est divus Petrus mentis excessum, ut optime notavit Richardus libro 5. de contemplatione capite 8. Beda, & Glossa interlinearis: neque enim divus Petrus ad se diceretur reversus, nisi extra se à DEO esset positus. Quia igitur ratione divus Petrus in visione, maxime immundorum animalium, similitudinibus deceptus, putans esse vera animalia, rectum iudicium, aut libertatem habere potuisse: unde D. Augustinus cap. 14. ubi loquitur: Aliquid, inquit, obfuit D. Petro, cum in illa ecstasy respondit: Nequaquam Domine, quia nunquam manducavi omne commune & immundum; putans ea, quae in disco sibi demonstrabantur vera animalia? quali dicit Augustinus, Petro culpae non fuisse imputandum, quod recusat immunda animalia manducare, quia tunc non erat sui compos, cum non posset habere perfectum iudicium de his, quae videbat: decipiebatur enim aperte, accipiens rerum imagines pro rebus ipsis. Demum D. Augustinus capite 25. concludit: In visione autem spirituali, id est, in corporis similitudinibus, quae spiritus videntur, fallitur anima, cum ea quae sic videt, corpora esse arbitratur.

Huius praeterea sententiae ea ratio reddi potest, quia raptus ex natura sua praefert violentiam vi cognoscitivae, id est, ipsi rationi illata: haec enim est, quae secundum D. Thomam 2. 2. quest. 175. art. 1. & secundum ipsam veritatem in raptu vim patitur. Haec autem vis in eo consistit, ut usus rationis, sive perfectum & liberum iudicium, impediatur propter sensuum alienationem; quia dum intellectus elevatur ad divina percipienda, hac abstractione remouetur à suo naturali & libero modo operandi, qui est per conversionem ad prima principia, hoc est, ad sensus exterioriores: & ob eam causam raptus divinus violentiam infert rationi, eam ligando & necessitando, ut non possit perfectum ferre iudicium de rebus visis, quod iudicium perficitur per conversionem ad sensus tamquam ad prima principia, ut docuit D. Thomas loco citato 1. part. quest. 84. art. 8. & 2. quest. 173. art. 3.

Hanc autem vim sive violentiam à DEO in raptu rationi sive vi cognoscitivae infert, egregie docet divus Thomas 2. Cor. 12. lect. 1. agens de essentia & natura raptus, ubi in quo consistat hac violentia rationi illata, his verbis dicit: declaratur: Sed sciendum, quod modus naturalis humanae cognitionis est, ut cognoscat simul per vim mentalem quae est intellectus, & corporalem quae est sensus. Et inde est quod homo non habet in cognoscendo liberum iudicium intellectus, nisi quando sensus fuerint in suo vigore verè dispositi absque aliquo ligamento impediendo; alias cum impediuntur, etiam iudicium intellectus impeditur, sicut in dormientibus patet. Tunc ergo homo efficitur extra se, secundum cognitivam, quando remouetur ab hac naturali dispositione cognitionis, quae est ut intellectus ab usu sensuum & sensibilibus rerum abstractus, ad aliqua videnda moveatur. Quod quidem contingit dupliciter: uno modo per defectum virtutis, undecumque talis defectus contingat, sicut accidit in phreneticis & aliis mente capitis. Et haec quidem abstractio à sensibus non est elevatio hominis sed potius depressio, quia virtus eorum

debilitatur. Alio vero modo per virtutem divinam; & tunc proprie dicitur elevatio: quia cum agens affimile sibi patiens, abstractio quae fit virtute divina, & est supra hominem, est aliquid altius quam fit hominis natura, & ideo raptus sic acceptus definitur sic: Raptus est ab eo quod est secundum naturam; in id quod est supra naturam, vi superioris naturae elevatio. Divus igitur Thomas explicans definitionem raptus, eius violentiam constituit in hoc, quod sensuum alienatione intellectus liberum iudicium amittat, ut patet in raptu proveniente à demone, vel ab aliis causis: nam quantum ad hoc, omnes a quo rationis usum liberum absorbent. Expressius adhuc in quo sita sit haec violentia, quam raptus infert ipsi rationi, declaravit dicta quest. 175. art. 2. ad 2. docens consistere in hoc, quod totaliter usus rationis absorbeatur. Nam in hoc, ait, vera ratio raptus sita est.

Quare ergo, dicit aliquis, intellectus ex abstractione sensuum ligatur, ita ut non possit iudicium rectum de rebus ferre, nisi sensibus exterioribus in suo vigore restituitur? Respondetur ex mente D. Thomae 2. 2. quest. 173. art. 3. in corp. & de veritat. quest. 12. art. 3. ad 2. & 1. part. quest. 84. art. 8. defectum iudicii, ut saepe retulimus, in hac parte ex ea radice provenire, quia intellectus omnino abstractus à sensibus ligatur his & consociatur, sive id somno, sive in ecstasi contingat, decipitur, ex eo quod nescit discernere inter res & rerum similitudines, rerum imagines pro ipsis rebus iudicans, ut supra ex divo Augustino & exemplis D. Petri & Salomonis comprobavimus. Ex hac igitur deceptione ratio ligatur, & eius liber usus impeditur, quamvis aliàs imaginatio feratur non sic ligata, ut rectè docuit D. Thomas in 4. ubi supra.

Potest etiam assignari alia causa, tam raptus quam violentiae rationi illatae, & ex consequenti defectus iudicii & libertatis, nempe vehemens animae intentio sive aequatio in aliqua operatione, sive sit in vi affectiva, sive cognoscitiva, ad cuius vehementem & intensam actionem sequitur suspensio, aut debilitatio aliarum potentiarum à suis operationibus; ex hac enim causa potissimum provenire raptum, docet D. Thomas 2. 2. quest. 173. art. 3. ubi per contemplationis vehementiam D. Petrum raptum fuisse in cenaculo affirmat; & in solutione ad 2. Quando mens, inquit, intendit in suo actu, propter vehementiam intentionis sequitur alienatio à sensibus. Et de veritat. quest. 12. art. 9. in corpore. Ex causa animali, aut alienatio procedit, sicut quando homo ex nimia attentione ad intellectualia vel imaginabilia abstractur à sensibus.

Et iam à huiusmodi raptus causam explicavit quest. 13. de veritat. art. 3. in corp. ubi agens de raptu, inquit: Hoc est commune intellectui & aliis animae potentis, quod quando una potentia in suo actu intendit, alia vel debilitatur in suo actu, vel ex toto abstractur: sicut patet in illo, in quo operatio visus fortissime intendit, quod auditus ejus non percipit ea, quae dicuntur, nisi forte sua vehementia ad se trahant sensum audientis. Cuius ratio est, quia ad actum cuiuslibet cognoscitivae potentiae requiritur intentio, ut probat Augustinus in lib. de Trinitate. Intentio autem unius non potest ferri ad multa simul, nisi forte illa multa hoc modo sint ad invicem ordinata, ut accipiantur quasi unum; sicut nec alicujus motus vel operationis possunt esse duo termini, non ad invicem ordinati. Unde cum sit una anima, in qua omnes cognoscitivae potentiae fundantur, unius & ejusdem intentio requiritur ad omnium potentiarum cognoscitivarum actum, & ideo cum totaliter anima intendat

Quare
in raptu
non re-
paratur
libertas
ac meri-
tum.

ad actum unius potentie, abstrahitur homo ab actu alterius potentie. Hæc igitur est alia ratio, quare in raptu reperitur violentia usum rationis liberum absorbens.

Ex dictis igitur manifestè constabit, Primò, Voluntatem ex D. Thomæ sententia in raptu necessitari ex defectu iudicii perfecti; quod ex duplici capite (ut nuper habitum est) claudicare solet: vel ex deceptione propter sensuum alienationem eveniente, vel ex suspensione actus rationis propter vehementem intentionem sive actuationem animæ in aliis (sive potentie cognoscitivæ, sive amativæ) operationibus. Et ex hoc duplici principio ratio cogitur & dicitur violentiam pati, non quantum ad terminum, sed quantum ad modum, ut rectè D. Thomas *dist. 175. art. 1.* & ideo non dicitur violentia simpliciter.

Secundò inferitur, In raptu divino tam diu durare hanc coactionem, quam diu durat ejus causa, nisi aliunde ratio solvatur, & expediatur, quod rarissimè & ferè numquam evenire, *infra* dicemus. Et ita cum ejus proxima causa sit abstractio à sensibus exterioribus, & intentio animæ, sive elevatio ad divina quam diu hæc permanent, necessariò debet permanere hæc violentia, quæ est de ratione raptus. Unde falluntur, qui existimant, in initio raptus reperiri coactionem, non verò in ejus progressu non aliter ac si quis diceret, animam in abstractione à somno proveniente necessitari in principio, non verò in ipso somno.

Demum ex dictis collige, Quòd quamvis intellectus in raptu cognoscat aliud, & penetret res ipsas, quas contemplatur, (tunc enim magis expeditus est à sensuum exteriorum mole, & ab aliis curis, quibus maxime impediti solet cognitio & penetratio divinorum, imò et si ea divina ratione cinctur, judicet & miretur, & sit veluti solutus rationis usus) non tamen dicitur homo tunc liberi arbitrii usum habere. Nam ad plenam & perfectam libertatem opus est perfectio iudicii; quod reperiri non potest, nisi solutione omnium sensuum & potentiarum, & per conversionem ad sensibilia ipsa, quæ sunt prima nostræ cognitionis principia, ut superius fusè annotavimus, ita ut homo tunc operetur tamquam compos sui, & omnium suarum actionum. Quod exemplo dormientium manifestè comprobatur: in quibus quamvis sit aliquis rationis usus, non tamen potest esse perfectum iudicium, etiam si ex illustratione & revelatione divina aliquid cognoscant.

Neque mirari debemus, si in actu contemplationis heroico, qualis est cum mens ad divina rapitur, meritum aut libertas non inveniatur: non enim divina gratia ordinem & modum operandi homini innatum destruere aut invertere intendit. Cum autem homini sit connaturale, judicare de rebus in ordine ad sensus externos, alienatus & abstractus ab his, sine novo miraculo non potest liberè judicare aut operari, ut plenius constat ex his, quæ superius probavimus.

Deinde, quia et si in ipso raptu pro tunc rationis usus ita debilitetur, ut non possit liberè de rebus visis judicare, ac ex consequenti nec mereri, tamen transacto raptu, ex illustratione & visitatione divina, quam mens ibi plenè degustavit, manet promptior & habilior, & ad divina plenius capiendâ, & ad amplissimâ metira in virtutum actibus aliisque spiritualibus functionibus comparandâ.

Demum, in ipso raptu virtute precedentis con-

templationis (ut in somno Solomonis superius ex mente D. Augustini & S. Thomæ retulimus) ad huc potest meritum reperiri, in d. & maxime plenissimumque meritum, quamvis absorptus sit pro tunc rationis usus. Quemadmodum enim in delectationibus corporalibus, quæ delectationes sunt majores, tanto magis impediunt rationis usum. Unde Aristoteles *ethic. 7. cap. 11.* in delectationibus venereis, cum maxime sunt, impossibile est aliquid in eligere: quia ut docet divus Thomas *1. 2. quest. 33. art. 3. in corp. & quest. 34. art. 1. ad 1.* abstergetur usum rationis. Quemadmodum igitur in ipso actu illius ingentis delectationis, usum rationis abstergentem, non potest esse peccatum, propter defectum libertatis, tamen virtute precedentis voluntatis illam inordinatam delectationem amplectentis, quò major fuerit delectatio, major invenitur culpa; ita in raptu, quamvis meritum tempore, quo ratio est absorpta, in tunc non inveniatur, virtute tamen actuum precedentium amoris, Fidei, Spei, gratiarum actionis, aut similium, qui in oratione, antequam mens ad divina rapitur, frequenter exerceri solent, potest esse maximum meritum. Imò & aliquando in ipso actu perfectam inveniri perfectum iudicium, perfectumque meritum, Capite sequenti ostendemus.

CAPUT VI.

In raptu aliquando, raro tamen, ex speciali DEI gratia & privilegio perfectam libertatem ac meritum reperiri.

ET SI in raptu frequentius, ut Capite precedenti exposuimus, perfectum de rebus visis iudicium, ac proinde nec meritum invenitur, potest tamen, & verè aliquando contingit, in divinis excelsibus libertatem omnimodam, perfectumque iudicium, copiosumque meritum inveniri. Quod tunc contingit, quando divina revelatio ne accedente, illustratur à DEO per operationes mentes, ut cognoscant, imagines in raptu sibi objectas, non esse ipsas res, sed similitudines potius & species earum. Nam sicut defectus iudicii & libertatis, in raptu ex eo oritur principio, Capite precedenti docebamur, quòd intellectus esse deceptus, accipiens similitudines rerum pro ipsis rebus; manifestè consequitur, quòd si divina accedat illustratio, qua Propheta, dum est alienatus à sensibus, edoceatur, non illas esse veras res, quæ et obijciuntur, sed tantum ipsarum rerum potest similitudines & imagines; quòd tunc verè cessat deceptio, solviturque ratio supernaturali libertate illustrata, ut possit ferre perfectum iudicium de rebus visis. Hoc tamen rarissimè contingit, raro estque singulare privilegium paucissimis concessum, nempe ut simul cum visione imaginaria eorum mentes divinitus illustrentur, ut veram visionis intelligentiam in ipso raptu percipiant, nullaque ratione imaginibus decipiantur.

Hanc nostram sententiam docet Augustinus Epist. 102. ad Evodium prope finem. Sunt visiones, inquit, quæ apparent spiritui tamquam corporis sensibus, non solum dormientibus vel furentibus, sed aliquando sanæ mentis vigilantibus; non per fallaciam illudentium demonum, sed per aliquam revelationem spirituales, quæ fit per formas incorporeas corporibus similes, quæ discerni omnino non possunt, nisi divino adiutorio plenius revelentur, & mentis intelli-